

zethető be, amelyről a befizetett pengőösszeg a hitelező szolució s nyilatkozata esetén zárolt belföldi pengőszámlára vihető át. Az 1937. évi január hó 1-től kezdődőleg kiszállított könyvek, folyóiratok és más irodalmi termékek ellenértéke az új árucserre egyezmény rendelkezései szerint a fenti intézeteknél vezetett MNB. tulajdonát képező Bücherkonto javára térítendő. Az így befolyt összegek 50%-a, mint eddig is, a MNB. útján, a fennmaradó 50% pedig a Magyar árucserforgalmi Intézet r. t. útján kerül a magyar exportőr javára mindenkor hivataltos árfolyamon felár mellett pengőben folyósításra. (MNB. 250. sz. körlevelle).

Devizaigénylés. A magyar importörök devizaigényléseiket tekintet nélkül arra, hogy az árucikk behozatali engedélyhez kötött, vagy szabadon behozható, 1937. évi január hó 1. napjától kezdődően további intézkedésig valamely megbízott magyar pénzügyintézet útján nem a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarához, hanem a Magyar kir. Külkereskedelmi Hivatalhoz tartoznak benyújtani. A behozott áru ellenértékének kiutalását az igénylésekre megállapított általános szabályok keretében a MNB. import-deviza csoportja végzi. (MNB. 247. sz. körlevelle).

Megbízott pénzügyintézetek deviza-számlája. A megbízott pénzügyintézetek csak azokat a készletadásokat jogosultak belföldi ügyfeleik devizaszámlái terhére elszámolni, amelyek a számlával összefüggő műveletek végrehajtásával kapcsolatban *külföldön merülnek fel és tényleg külföldi fizető eszközökben teljesítendők.* A nem ilyen természetű költségeket, valamint a számlavezetéssel, illetőleg a megbízott pénzügyintézet eljárásával kapcsolatban a fél terhére felszámításra kerülő jutalékot a megbízott pénzügyintézetek csak pengőben jogosítottak az ügyfél terhére írni, illetőleg bevételezni és ezen a címen a MNB-nak beszolgáltatandó, illetőleg a MNB. engedélyével az ügyfél rendelkezésére álló devizamennyiséget csökkenteni nem szabad (MNB. 249. számú körlevelle 1937. január 16.).

Dr. P—ő.

Magánjogi rendelkezések a városrendezésről és az építésügyről szóló törvényjavaslatban.

A Javaslat I. és II. fejezetei foglalkoznak a városrendezés kérdésével, III. fejezete az építésüggyel, IV. fejezete pedig egyes rendelkezéseket tartalmaz. A Javaslat rendelkezései azonban nem veszik logikusan keresztül ezt a felosztást; a városrendezésről szóló fejezetek tartalmazznak építésügyi rendelkezéseket is.

Az I. fejezet szerint minden városnak *városfejlesztési tervet* kell megállapítania, különösen meg kell határoznia a *városias felépítésre szánt területet*, még pedig a törvény hatálybalépésétől

számított hat év alatt. A városfejlesztési terv egy része a tájékoztató jellegű *teleknyilvántartás*, amelyben fel kell tüntetni az általános rendezés alá vont területen levő minden telek forgalmi értékét, valamint az általános rendezés alá vont minden telekre és épületre vonatkozóan megállapított és a javaslat (a következőkben: J.), valamint rendeletek által megállapított közigazgatási természetű jogokat és kötelezettségeket. Az Indokolás szerint ily jogviszonyok nyilvántartására a telekkönyv rendszerint nem alkalmas. A J. ily módon a telekkönyv és a kataszter mellé egy újabb ingatlannyilvántartást honosít meg; a racionalizálás elvéből inkább az következne, hogy ugyanazon objektumokra vonatkozó és így nyilvánvalóan többszörös munkával járó nyilvántartásokat egy szervnél kellene egyesíteni. A rendezés alapjául szolgáló felmérési adatok, térképek, leírások, továbbá a teleknyilvántartás nyilvános okiratok. Magánjogi természetű szabály a J. 3. §-ának (3) bekezdése, amely szerint minden telek tulajdonosa, vagy birtokosa köteles tűrni, hogy telkén a rendezési terv elkészítéséhez szükséges munkát elvégezzék és a szükséges berendezést ott tartsák, de a város az okozott kárt megtéríteni köteles. A városfejlesztési terv kihat a magánfelekre is, mivel építési telket alakítani, építkezni és általában bármely művet vagy berendezést létesíteni csakis a városrendezési tervnek megfelelően lehet (4. §. 1. bek.). Ez mindenesetre érinti azok érdekeit, akik a törvény vagy a városrendezési terv megalkotása előtt azzal a szándékkal vároltak telket, hogy azon építkezni fognak. A 18. §. (2) bekezdése szerint a városrendezésre vonatkozó rendelkezéseket a belügyminiszter kis- és nagyközségekre, vagy egy részükre is kiterjesztheti; a 22. §. (2) bekezdésének a) pontja szerint községek is kötelezhetők arra, hogy beépítésre szánt területeiket megjelöljék.

A törvénynek a telekfelosztásról, telekhatárrendezésről, telekátalakításról és kisajátításról szóló II. fejezete igen mélyreható változtatásokat léptet életbe telekkönyvi jogunkban és egyúttal rendkívül nagy mértékben korlátozza az ingatlanok feletti szabad rendelkezést is.

A J. 5. §-a szerint a város beépítésre kijelölt területén *telek felosztásához* az építésügyi hatóság, tehát közigazgatási hatóság engedélye szükséges. A város beépítésre kijelölt területén kívül telek felosztásához hatósági engedély csak akkor szükséges, ha a felosztás következtében nyolcszáz négyszögölnél kisebb telek keletkezik. Az utóbbi esetben az engedélyt a hatóság megtagadhatja, ha a telekfelosztások következtében a terület rendeltetésének és a község érdekének meg nem felelő település keletkezik. Ez a rendelkezés a telekkönyvi rendtartásból ismert politikai hatósági engedély megadását szabályozza. Aggályos, hogy a beépítésre ki nem jelölt területen nyolcszáz négyszögölnél nagyobb telekrészeket mindennemű ellenőrzés nélkül, tehát akár a legszabálytalanabb formában is lehessen alakítani. A 18. §. (1) bekezdése szerint a telekfelosztásra vonatkozó rendelkezések kis- és nagyközségre is alkalmazandók, nemcsak városra.

Ezeknél a telekkönyvi természetű szabályoknál sokkal mé-

lyebbre hatók a J. azon intézkedései, amelyek a „felosztásra szánt” telek tulajdonosát arra kötelezik, hogy „a telkére” a városi út- és közműhálózatot vezesse ki, telkét utakkal és a városban meglevő közművekkel a szükséges mértékben lássa el. „Felosztásra szánt” telek nyilvánvalóan nem az a telek, amelyet tulajdonosa magában felosztásra szánt, hanem az, amelynek felosztására engedélyt kértek; ezek közül is az, amelynek felosztását építkezés céljából kérik. Mindezt a J.-nak világosan és félreérthetetlenül kifejezésre kellene hoznia. A felosztandó telek tulajdonosát azonban további kötelezettségek is terhelik. Így a felosztásra szánt telek határán létesíteni vagy szabályozni kívánt út [ami alatt a I. uccát, teret és hidat is ért] céljára a tulajdonos az út fél szélességének megfelelő területet köteles átadni, illetőleg ennek értékét megfizetni, az út és a közművek létesítésének költségét pedig fele részben köteles viselni. Ha az út céljára felhasznált telekrész a telek egyharmadát nem haladja meg, a tulajdonosnak kártalanítás nem jár, de nem jár kártalanítás a felhasznált területen levő épületért és egyéb alkotórészért sem; a tulajdonos az ilyen épületet és egyéb alkotórészt lebonthatja és elviheti. A felosztásra szánt teleknek közcélra igénybevett része az igénybevétel elrendelésének jogerőre emelkedésekor kisajátítás jogcímén kisajátítási eljárás nélkül közterületté válik. Az ingatlan tulajdonjogában a változás tehát már az igénybevételt elrendelő közigazgatási határozat jogerőre emelkedésével áll be és a telekkönyvi lejegyzés, amelyet akár a város, akár a telektulajdonos a telekkönyvi érdekeltnek — pl. jelzálogos hitelező, hasznélvező — hozzájárulása nélkül kérhet, csupán deklarativ. Ezeket a jogosultakat persze éppoly kevéssé kárpótolja akárki is, mint a tulajdonost. A J. 6. §-a szerint a telekfelosztásra adott engedély kiadását biztosítéktől is lehet függővé tenni és a felosztás telekkönyvi foganatosítását elrendelő végzés ellen esetleg közérdekű jogorvoslatnak is van helye.

A 7. §. a *telekhatárrendezés* intézményét szabályozza. Ennek akkor van helye, ha közvetlenül szomszédos telkek közül egy vagy több telkét alakja miatt nem lehet a szabályoknak megfelelően beépíteni. Az építésügyi hatóságnak e tekintetben hozott határozata telekkönyvi bejegyzésre alkalmas okirat. Figyelmet érdemel az a rendelkezés, hogy a kapcsolatos kártalanítási és egyéb magánjogi igények felett megegyezés hiányában a telekkönyvi hatóság határoz. Aggályos ilyen nyilvánvalóan per útjára tartozó igényeknek a perenkívüli eljárásra való utalása. Kissé eufemisztikus az indokolás, midőn ezt az eljárást egyszerűen megállapító jellegűnek nyilvánítja.

Még messzebb mennek azonban a 8. és következő szakaszokban szabályozott *telekátalakítási eljárás* rendelkezései. Míg a telekhatárrendezés a mezőrendőri törvény megsejéigazítási eljárására emlékeztet, addig a telekátalakítási eljárás a tagosítással mutat fel rokonságot.

Telekátalakításnak van helye akkor, ha a város beépítésre kijelölt részén valamely telekcsoport az egyes telkek fekvése,

alakja vagy kis terjedelme miatt a szabályoknak megfelelő beépítésre nem alkalmas; elkerülhetetlen szükség esetén azonban beépítésre alkalmas telek is eljárás alá vonható. Az eljárás megindulhat kérelemre, közérdekből kérelem nélkül is; kérelemre csak akkor, ha a kérelmezők telkük száma és nagysága szerint többségben vannak. A többségi elvet azonban teljesen áttöri az, hogy az eljárás hivatalból is megindulhat, amihez esetleg elegendő az is, ha a kisebbség vagy akár egyetlen tulajdonos is felhívja a hatóság figyelmét oly körülményre, amelyet az közérdekűnek minősít. A telekátalakítási eljárás esetleg azzal az eredménnyel is járhat, hogy a tulajdonosok egy része ingatlan nélkül marad, amely esetben azonban pénzbeli kártalanításra van igénye. Az elv az, hogy lehető kevés tulajdonos maradjon új telek nélkül. Érdekes a J.-nak az a konstrukciója, amely a kártalanítás tekintetében kényszerű közösségbe kerülőket nem hozza egymással jogviszonyba, hanem a kártalanítás csak a várostól követelhető azok részéről, akik ingatlan vagyonukat egészben vagy részben elveszítik és ugyancsak a várossal szemben vannak kártalanításra kötelezve azok, akikre a korábban bírt ingatlanuknál nagyobb ingatlan vagyon esik. Az Indokolás azonban kiemeli, hogy „a kártalanításra jogosultak természetesen csak a város pénztárába befolyt összegek arányában követelhetnek teljesítést”.

Eljárásra itt is az építésügyi hatóság és a telekkönyvi hatóság hivatott, amely utóbbi bizonyos esetekben — pl. épületekért járó kártalanítás esetében — a kisajátítási bíróság hatáskörét is átveszi. A telekátalakítással kapcsolatos kérdésekben az építésügyi hatóság egyességet kísérel meg, amelynek tárgyalására a korábbi telektulajdonosokat meg kell idézni; más telekkönyvi érdekeltet — ismét a jelzálogos hitelezőkre, szolgálatra jogosultakra stb. kell gondolni — csak megidézhetők. Ha egyesség jön létre, azt jegyzőkönyvbe kell foglalni és a telekkönyvi hatósághoz kell áttenni. A telekkönyvi hatóság a telekkönyvi érdekeltet az egyességről értesíti azzal, hogy az ellen harminc nap alatt kifogást emelhetnek. Ha az építésügyi hatóság előtt egyesség nem jött létre, vagy az ellen valamely telekkönyvi érdekelt kifogást emelt, az egyességet a telekkönyvi hatóság kíséri meg; ha egyesség ekkor sem jön létre, a telekkönyvi hatóság végzéssel határoz. Ez az eljárási mód sem tekinthető kielégítőnek; a jogrendszer ennél sokkalta kisebb jelentőségű ügyeket utal a mindennemű biztosítékkal körülövezett peres eljárás útjára.

A 10. §. (5) bekezdése kimondja, hogy a telekátalakítást telekkönyvbe bejegyzett jog nem gátolja és ezek a jogok, „amennyiben az átalakítás folytán meg nem szűnnek”, a telektulajdonosnak kiosztott új telket és a telektulajdonos javára megállapított kártalanítás összegét terhelik.

A telekátalakítás folytán kártalanításra kötelezettek által teljesítendő fizetések határidejére nézve a J. 11. §-a a Pp. 397. §-ának megfelelő alkalmazását rendeli el. Szabály szerint tehát a fizetési határidő 15 nap, esetleg azonban ennél hosszabb is.

A J. 12. §-a új *kisajátítási* eseteket teremt (út létesítése céljából, oly telek kisajátíthatása végett, amelynek beépítése később jóváhagyott városrendezési tervnek vagy később hatálybalépett építési szabálynak már nem felel meg; közmű üzemelepe, illetőleg hálózata, más közcélú épület vagy berendezés létesítése, illetőleg bővítése céljából, ipari vagy hasonló telep vagy műemlék körül védőterületként, gyógy-, vagy üdülőttelep létesítéséhez, illetőleg bővítéséhez, honvédelmi célt szolgáló berendezés létesítéséhez, bővítéséhez vagy ily berendezés körül védőterület céljára). Ezek a meglehetősen tágan szövegezett szakaszok a kártalanítás módjáról nem rendelkeznek és így ezekre nyilvánvalóan az általános szabályok nyerne alkalmazást.

A kisajátítás esetei közül kiemelendő a J. 12. §-ának c) pontja. Eszerint kisajátítható az olyan telek, amely a városrendezés tervének végrehajtásához, általában a városkép előnyösebb alakításához — erre a J. más rendelkezései is nagy súlyt látszanak helyezni — avagy a város természetes fejlődését gátló akadály áthárításához szükséges. Az Indokolás szerint ez az ú. n. *körzeti kisajátítás* esetleg egész városrészek kisajátítására is vezethet, ami külföldön — Olaszországban, Spanyolországban, Belgiumban — igen elterjedt. Bár megáll az indokolásnak az a megállapítása, hogy a telkek értékesítése után az illető városrész rendezési költségeinek nagyrésze megtérülhet: mégis jelenlegi viszonyaink között éppoly kevéssé látszik aktuálisnak és gyakorlatinak ez a gondolat, mint a J.-nak az a másik intézkedése, amely a közhasználatú távfűtőberendezésekre terjeszti ki az elektromos energiáról szóló 1931: XVI. t.-c. 23. §-ában szabályozott használati szolgálat és építményi jog jogszabályait. (14. §. (4) bek.) A 12. §. c) pontja alapján kisajátítható a beépítésre szánt körzetben beépítetlenül hagyott üres telek is (J. 12. §. (5) bek.), ha a tulajdonos a hozzáintézett felszólítástól számított 60 nap alatt a beépítésre nem vállal kötelezettséget vagy a vállalt kötelezettséget három év alatt nem teljesíti.

A kisajátításról szóló rendelkezések azonban sok más újszerű előírást is tartalmaznak. Így később jóváhagyott városrendezési terv vagy később hatálybalépett építési szabály alapján a J. 12. §-ának (4) bek. alapján el lehet rendelni valamely *épület átalakítását* és a tulajdonos költségeinek és a használatnak az átalakítás végzése alatti korlátozásából eredő kárának megtérítését annyiban követelheti, amennyiben ezek az épület értékelkedését meghaladják. Ha a tulajdonos az átalakítást nem teljesíti, úgy kisajátításnak van helye, ehelyett azonban a város is elvégezheti az átalakítást.

Ugyancsak új rendelkezés a J. 13. §-ának (1) bekezdése, amely szerint *épületrész is kisajátítható*. Ez a kisajátítás rendszerint kártalanítás mellett történik, csupán díszítésre szolgáló torony vagy más épületrész lebontása azonban a városkép előnyösebb alakítása céljából kártalanítás nélkül is elrendelhető. Ha a lebontott épületrészt hirdetésre használják, úgy ez a jogviszony kártalanításra való igény nélkül megszűnik. (13. §. (2) bek.) Ez a részletintézkedés is mutatja, hogy manapság talán

nem is annyira fontos és aktuális esztétikai szempontok kedvéért mily bátran nyul be a javaslat fennálló jogokba és érdekekbe.

A 13. §. (3) bekezdése szerint, ha valamely ipari vagy *hasznó telep* nagy kiterjedésénél, zajos, bűzös, tűz- vagy robbanásveszélyes üzeménél fogva vagy egyéb okból a később jövőhagyott városrendezési terv végrehajtását lényegesen akadályozza, az iparügyi miniszter a város részére a telep tekintetében, továbbá a város vagy a telektulajdonos részére a telep áthelyezéséhez szükséges telek és épület tekintetében kisajátítási jogot engedélyezhet. Ismét nem látszik időszerűnek esetleg pusztán esztétikai szempontokból a mai nehéz viszonyok között létező, dolgozó, kenyeret adó üzemek megszüntetése vagy áthelyezése. Még messzebb megy ugyanazon bekezdés záró rendelkezése, amely szerint, ha ily telepet a városrendezési terv ellenére és hatósági engedély nélkül létesítettek, a telep kártalanítás nélkül megszüntethető vagy áthelyezhető. Sertéshízlaló telep vagy ojtóanyagot üzletszerűen termelő vállalat sertésszállása Budapesten 10 év alatt kártalanítás nélkül megszüntetendő; ugyanígy megszüntetendő ily telep más városban is, ha a telep nem azon a területen fekszik, amelyet a városrendezési terv ilyen célra kijelöl.

A J. 14. és 15. §-ai lehetővé teszik, hogy út céljaira a telek beépítésére vagy bekerítésére adott engedély alapján a telek egyharmadrésze kártalanítás nélkül igénybevehessék. Ha azonban valamely telekből szélesebb részt kell igénybevenni, mint a szemben levő telekből, a város köteles a különbözet felét kártalanításként megfizetni; ezt az összeget viszont a szembenlévő tulajdonos köteles a városnak megtéríteni. Rendkívül aggályos a 14. §. (2) bekezdésének ez a rendelkezése, hogy olyan úton, amelyen zárt sorú építkezés kötelező, az előkertet kisajátítás jogcímén, kisajátítási eljárás nélkül, sőt a 15. §. (6) bekezdése szerint kártalanítás nélkül is az út területéhez lehet csatolni, ha ezt az út forgalma szükségessé teszi.

A kisajátítási eljárásnak attól a szabályától, hogy a kisajátítási kártalanítás készpénzben jár, eltérést statuál a J. 17. §-a, amely szerint gyógy- vagy üdülőhely céljára elrendelt telekátalakítás vagy kisajátítás esetén a telek tulajdonosa ugyanannak a gyógy- vagy üdülőhelynek, illetőleg ugyanannak a községnek területén megfelelő értékű és hasonló rendeltetésű telket köteles kielégítésül elfogadni.

Mindenek a rendelkezések, mint láttuk, igen jelentékeny belenyúlást jelenthetnek fennálló magánjogokba. Az ingatlan-tulajdonos ki lehet téve annak, hogy ingatlanától vagy annak egyrészétől kártalanítással vagy anélkül megfosztják, avagy elzárják őt attól, hogy telkét beépíthesse; meglévő épületek tulajdonosait lehet olykor jelentős tőkebefektetéssel járó tatarozásra, az épület egyrésze lebontásának tüzésére kötelezni. Bizonyos, hogy a tulajdonjog sérthetlensége ma már nem dogma; viszont sajnálattal kell nélkülöznünk a törvény indokolásából annak a körülménynek akárcsak mérlegelését, vagy méltatását is, hogy a fennálló jogok sérelme arányban van-e a Javaslat rendelkezései által elérhető előnyökkel.

A Javaslat III. fejezete az *építésügyről* rendelkezik. A J. 19. §-a szerint építéshez, valamint épület használatbavételéhez az építésügyi hatóság engedélyre van szüksége. A hatóság csak olyan építésre adhat engedélyt, amely az építésrendészet szabályainak, városrendezési terv alá eső területen pedig a városrendezési tervnek is megfelel. Annak megakadályozása végett, hogy az építkezés tervszerűtlenül történjék, a Javaslat azt rendeli, hogy beépítésre ki nem jelölt területen csak középület és olyan épület építhető, amely az illető terület rendeltetésének megfelel. E rendelkezés alapján tehát megtagadható pl. be nem épített perifériákon bérház építésére kért engedély megadása. Építésrendészeti okokból elrendelhető az épületnek közérdekből indokolt átalakítása és lebontása; a tatarozás elrendelhető egymagából abból az okból is, hogy az épület állapota a városképet rontja. Hogy a tulajdonosnak módjában áll-e a szükséges tökélet előteremténi avégből, hogy esetleg pusztá esztétikai követelményeknek eleget tegyen, oly szempont, amellyel a J. nem foglalkozik. A hatóság fel van jogosítva az építés munkájának vagy az épület állapotának ellenőrzésére — viszont az ellenőrzés a közületnek nem kötelessége, hanem csak joga, ami onnan is kiténik, hogy az ellenőrzés elmulasztásából eredő kár a közülettől nem követelhető.

A J. 21. §-a érdekesen szabályozza az építkezés engedélyezésével kapcsolatos magánjogi kérdéseket. Építési engedélyt csak annak lehet adni, aki igazolja, hogy tulajdonjogánál fogva vagy más jogcímen a telken építeni jogosult. Viszont az építési engedély kiadását meg kell tagadni, ha nyilvánvaló, hogy a szándékolt építés másnak a jogát sérti. Az építésügyi hatóság a magánjogi sérelem címén emelt kifogás következtében megtagadhatja az építési engedély kiadását, ha a kifogás alaposága nem kétségtelen ugyan, de az építés a kifogást tevő félnek helyrehozhatatlan kárt okozhatna.

A 21. §. (2)—(6) bekezdései az építkezéssel kapcsolatos *szomszédjogi* kérdéseket szabályozzák. Ezek a szabályok sok tekintetben egybevágóak a MTJ. 520—524. §-aival. Érdekes az a rendelkezés, amely szerint a hatóság az építésre adott engedély feltételeit kilitást védő szolgálat vagy más hasonló természetű jogositvány hiányában is lehetőség szerint akként állapítsa meg, hogy az épület a másik telektől a kilitást, a nap-sütést és a szabad levegőt túlságos mértékben el ne vonja. Egy másik a magánjoggal határos szabály a J. 23. §-ának c) pontja, amely szerint az iparügyi miniszter rendeleti úton megállapíthatja az építési munka alvállalkozója által a munkából folyóan támasztott követelés biztosítása céljából szükséges közigazgatási természetű rendelkezéseket. Az indoklás ily kínálózó módozatnak tekinti pl. az alvállalkozásnak az ipartestületen való bejelentését. Talán helyesebb lett volna itt is a MTJ. megfelelő rendelkezésének, t. i. az 1599. §-nak átvétele.

A törvény IV. fejezete szabályozza mindenekelőtt a városrendezés *költségeinek fedezésére kiszabható közszolgáltatásokat*. Így pl. a 24. §. szerint a városrendezési terv alá eső telek

tulajdonosát telkének értéke vagy értékemelkedése arányában a rendezés költségeihez hozzájárulásra lehet kötelezni. Az eddigi gyakorlattal megegyező az a szabály, hogy telek tulajdonosa az út burkolásának, valamint a város (község) tulajdonában lévő közműhálózat építésének, bővítésének és fenntartásának költségéhez hozzájárulásra kötelezhető. Ezek a hozzájárulások a telek terhére képezik — vagyis a bekebelezett jelzálogjogok előtt elégitendőek ki. Érdekes még e fejezetből a *hites mérnök* intézményét rendszeresítő 26. §. A hites mérnök feladata: a hatóság hatáskörébe tartozó ügyek műszaki vonatkozásaiban szakvéleményt adni, vagy hiteles ténymegállapítást tenni. Az Indokolás adós marad annak a kérdésnek kifejtésével, van-e hasonló intézmény külföldön és egyáltalában mely okok teszik szükségessé egy ily privilegizált foglalkozási ág létesítését.

Dr. Vági József.

A német részvényjogi reform.

A háború befejezte óta a részvényjogi reform állandóan kísért nemcsak nálunk, hanem Németországban is. Utoljára 1931-ben látott napvilágot egy részvényjogi novella s most a nemzetiszocialista kormányzat szintén feladatának tartotta a részvényjog újraszabályozását. A törvény szövegét még nem ismerjük, azonban a hivatalos és félhivatalos közlemények az alapelveket ismertetik. Ez ismertetések alapján látható — miként azt Gerhard Stahl a Deutscher Volkswirt-ben megjelent cikkében kifejti —, hogy a *részvénytársaság értéke vagy értéktelensége körüli vitát a jelenlegi kormányzat véglegesen a részvénytársasági alakulat javára döntötte el.*

A tervezet újonnan alapítandó részvénytársaságok allaptőke-minimumát $\frac{1}{2}$ millió márkában állapítja meg, azonban a jelenleg fennálló részvénytársaságok közül csak azoknak kell feloszlanioik, vagy átalakulnioik, melyeknek névleges tőkéje 100.000 márkán is alul van.

Az 1931. évi német részvényjogi reform indító oka az volt, hogy nagy vállalatok egyes személyek vétékessége folytán összeomlottak. A bajon olymódon alkart segíteni, hogy a nyilvánosságot fokozta és a könyvvizsgálat intézményének biztosított szerepet. Nem lehetett az akkori hangulat mellett szó arról, hogy az ügyvezetőség és felügyelőbizottság hatáskörét tágítsa. A nemzetiszocialista kormányzat azonban a reformot ebben az irányban wtte keresztül. A vállalat igazi ura nem a közgyűlés. A vezetés az ügyvezetőség vagy igazgatóság feladata s a közgyűlés csak abban az esetben foglalhat állást valamely az ügyvezetéssel kapcsolatos kérdésben, ha ezt az ügyvezetőség elébe terjeszti.

Az évi mérleget, a nyereség- és veszteség számlát nem a közgyűlés, hanem az ügyvezetőség állapítja meg. Az a közgyűlés elé csak akkor kerül, ha a felügyelőbizottság nem járul hozzá, vagy pedig akár az egyik, akár másik ezt kifejezetten kívánja. A közgyűlés hivatása az ügyvezetőség által rendelkezésre bocsátott és kimutatott tiszta nyereség mikénti felhasználása felől